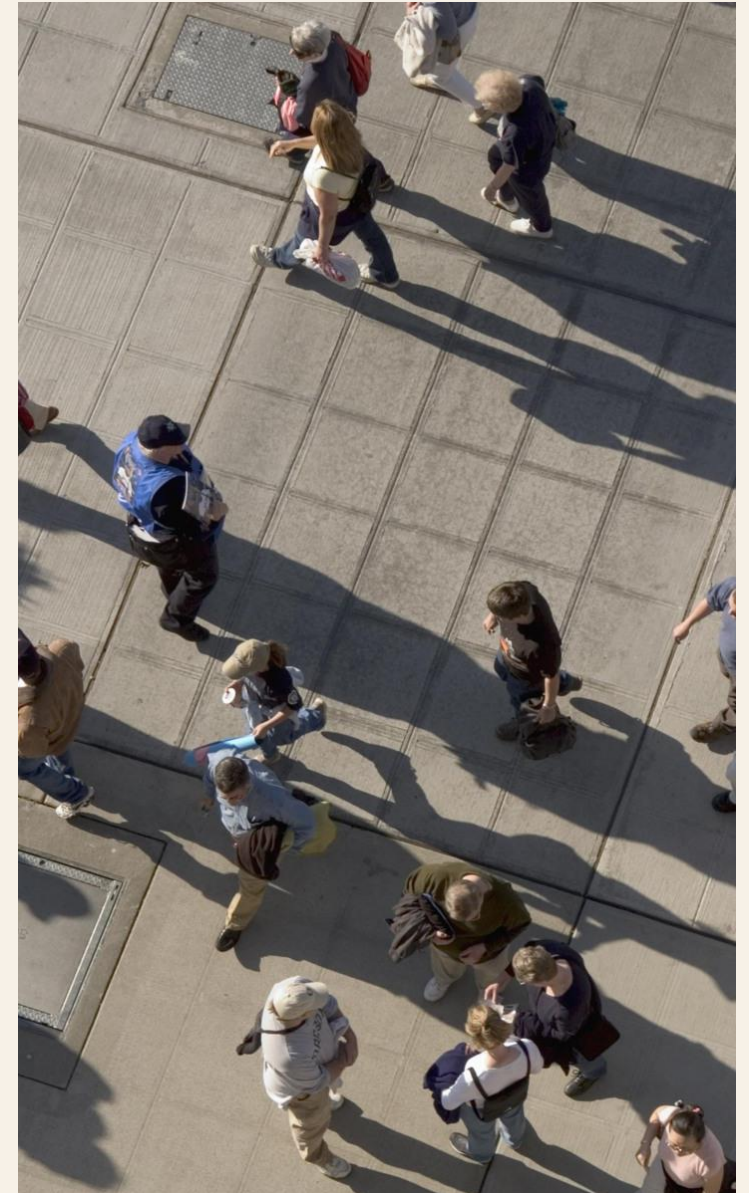

Barn och unga i familjer med ekonomiskt bistånd

Socialstyrelsens kunskapsstöd för att beakta barns bästa i handläggningen av ekonomiskt bistånd

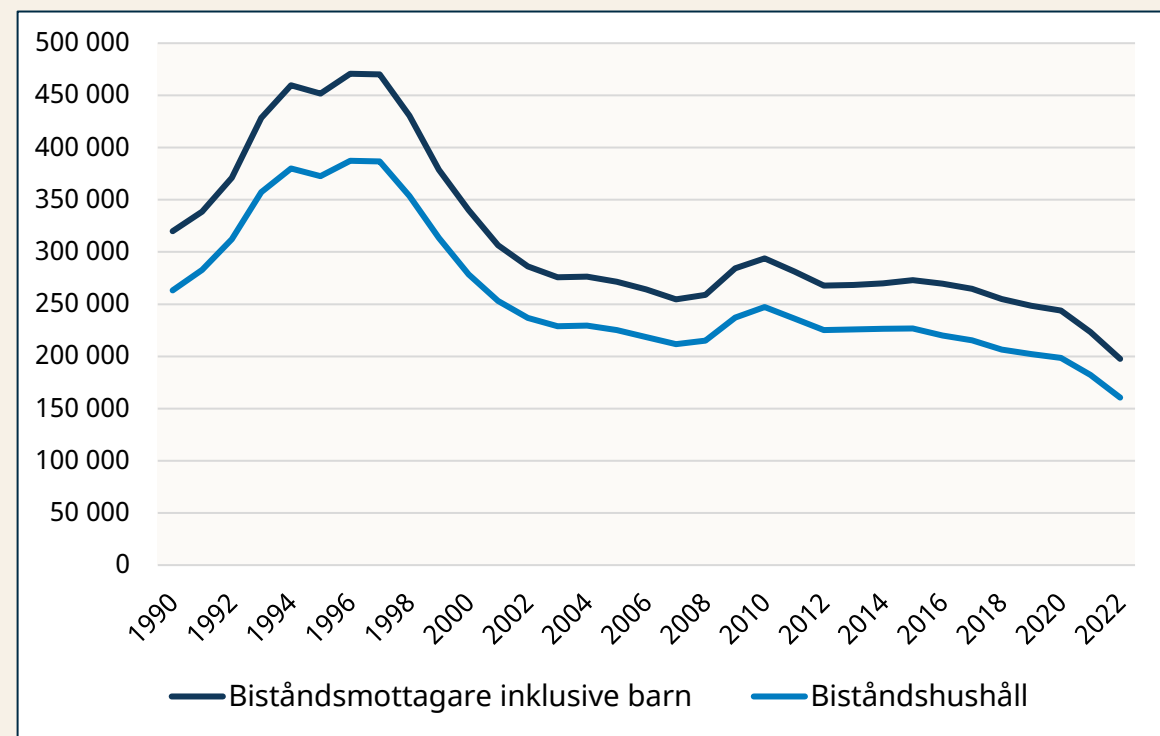
Om ekonomiskt bistånd

- Ekonomiskt bistånd är välfärdssystemens yttersta skyddsnät.
- Arbetet med ekonomiskt bistånd innebär dels att hjälpa människor att komma tillrätta med sina försörjningsproblem och dels att pröva rätten till ekonomiskt stöd under tiden.
- Rätten till ekonomiskt bistånd bygger på en individuell behovsbedömning för hushållet som helhet.
- Socialtjänsten ska, i de fall barn berörs, säkerställa dessa barns rättigheter enligt barnkonventionen.

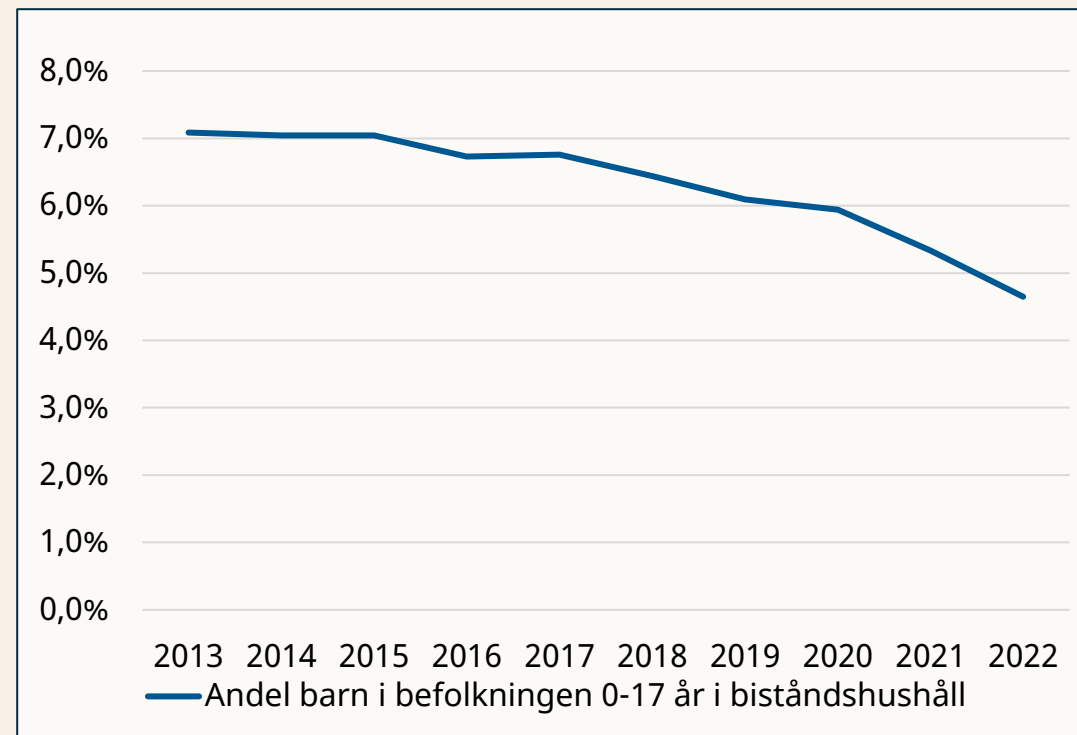
Ekonomiskt bistånd i Sverige

- Antalet biståndsmottagare och biståndshushåll minskar.
- Under 2022 var det 2,9 procent av befolkningen som någon gång under året uppbar ekonomiskt bistånd.
- Drygt 43 procent av biståndshushållen har under 2022 erhållit långvarigt bistånd.
- Det vanligaste biståndshushållet är ensamstående män utan barn.
- Ensamstående kvinnor med barn är dock överrepresenterade bland biståndsmottagarna.

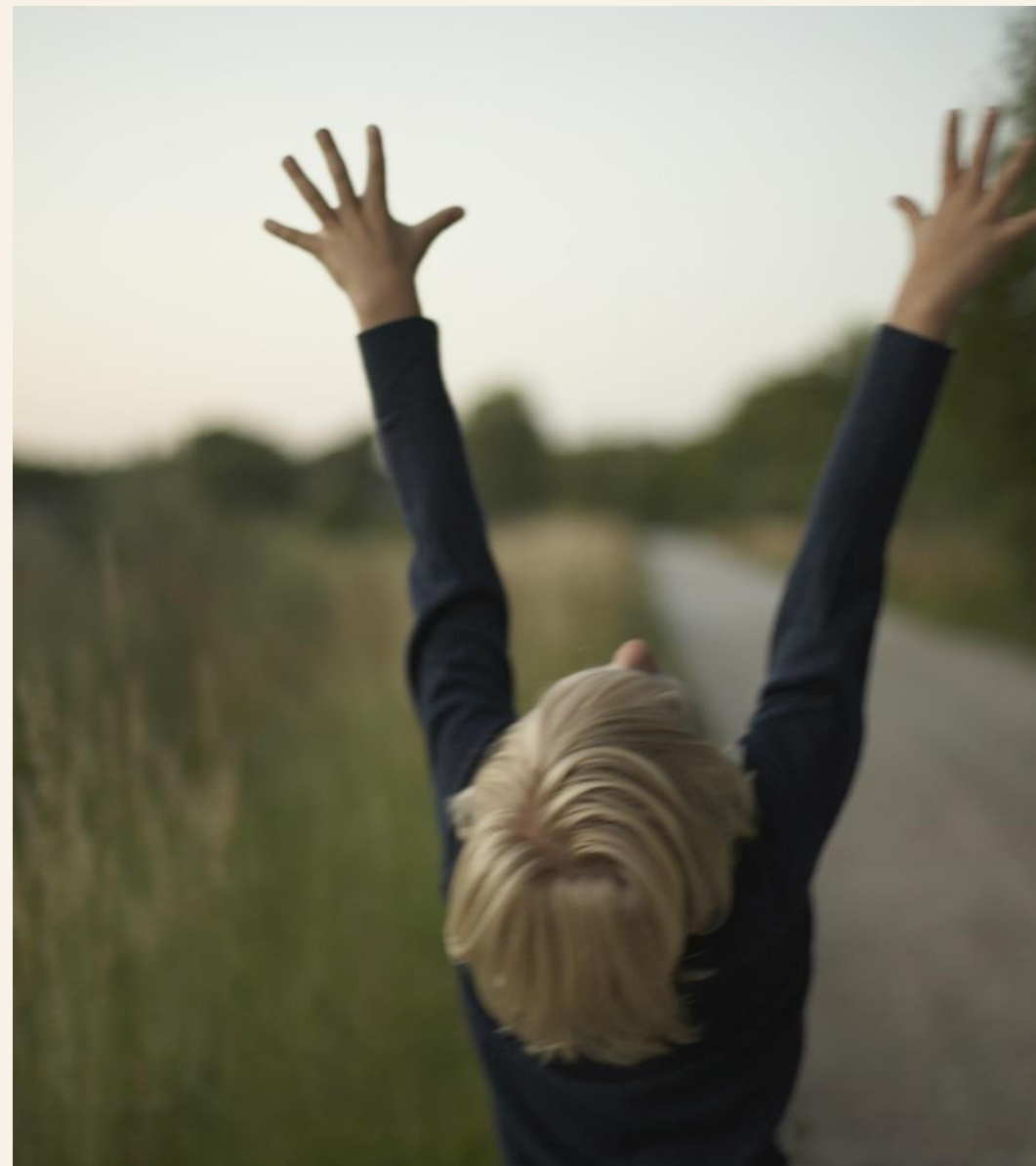
Barn i hushåll med ekonomiskt bistånd

- Antal barn i biståndshushåll minskar.
- Under 2022 var det 102 000 barn som levde i familjer med ekonomiskt bistånd.
- Vilket motsvarar 4,7 procent av befolkningen 0-17 år
- Av dessa var det 57 procent som levde i familjer med långvarigt bistånd.

Barn och unga i ekonomisk utsatthet

- Att växa upp i ekonomisk utsatthet kan ha en negativ påverkan på ett barns livsvillkor.
- ett mer långvarigt biståndsbehov kan leda till negativa konsekvenser på sikt inom flera områden i livet, till exempel:
 - ökad risk för ohälsa,
 - sämre skolresultat,
 - missbruk och kriminalitet,
 - arbetslöshet och biståndsbehov.
- Kan påverka barnets förväntningar på framtiden och barnets uppfattning om sin tillhörighet till samhället.

Barn och unga i ekonomisk utsatthet

- Barn som växer upp i familjer där föräldrar har försörjningsproblem hanterar och förhåller sig till det på olika sätt.
- Barn kan dölja sin oro för att försöka underlätta för sina föräldrar.
- Barn kan uppleva utanförskap och dölja den ekonomiska situationen för sin omgivning
- Barn kan också försöka påverka sitt eget handlingsutrymme och undvika olika situationer.

Barnrätt i lagstiftning och allmänna råd

- **Socialtjänstlagen**

- **1 kap 2 § SoL**- *Vid åtgärder som rör barn ska barnets bästa särskilt beaktas.*
- **11 kap. 10 § SoL** -*När en åtgärd rör ett barn ska barnet få relevant information. Ett barn ska ges möjlighet att framföra sina åsikter i frågor som rör barnet.*

- **Socialstyrelsens allmänna råd om ekonomiskt bistånd**

- *Beräkna kostnaderna enligt riksnormen till en högre nivå bl.a. för fritidsaktiviteter, umgänge med förälder, rekreation*
- *Hänsyn till barns behov av utrymme i boende även hos den förälder där barnet enbart vistas under umgängestid*
- *Hänsyn till konsekvenser för barn vid byte av bostad*

Beakta barns bästa inom ekonomiskt bistånd

- I utredningar om ekonomiskt bistånd är det föräldrarnas situation, ekonomiskt eller i övrigt, som utreds.
- När barn berörs av det ekonomiska biståndet ska socialtjänsten säkerställa barnets rättigheter enligt barnkonventionen.
- För att socialtjänsten ska kunna avgöra vad som är bäst för det enskilda barnet behöver handläggaren:
 - uppmärksamma och synliggöra barnets situation och behov
 - analysera vilka följder som ett visst beslut kan få för barnet.

ARTIKEL 3

Barnets bästa

Bedöma barnets bästa i utredningar som rör ekonomiskt bistånd

Vad som är barnets bästa kan variera från fall till fall och bedömningen kan vara en process i flera steg:

Hänsyn behöver tas till: vetenskap och beprövad erfarenhet, underlag från föräldrarna och det som barnet i vissa fall själv ger uttryck för.

Beslut som berör barn inom ekonomiskt bistånd

- Ekonomiskt bistånd betalas ut för familjens försörjning men hanterar också ansökningar som rör ändamål som kan ha en stor inverkan på barns liv. Såsom:
 - Bistånd till kostnad för hyresskuld
 - Bistånd till kostnad för elskuld
 - Bistånd i en nödsituation
 - Bistånd till akuta boenden

ARTIKEL 26
och 27

Skälig levnads-
standard

Beslut som berör barn direkt inom ekonomiskt bistånd

- Exempel på beslut inom ekonomiskt bistånd som mer direkt berör det enskilda barnet:
 - Bistånd till kostnader för umgänge (artikel 9)
 - Bistånd till kostnad för fritidsaktiviteter (artikel 31)
 - Bistånd till kostnad för rekreation (artikel 31)
 - Bistånd till hemutrustning (artikel 26 och 27)
- Barn i familjer med långvarigt biståndsbehov kan vara särskilt utsatta

Beakta barns bästa inom ekonomiskt bistånd

- I SoL finns utrymme att bevilja extra bistånd för barns räkning
- Hänsyn till barnets bästa inom ekonomiskt bistånd handlar inte bara om att bevilja ekonomiskt bistånd, utan också om att exempelvis:
 - förebygga ett långvarigt biståndsbehov genom att hjälpa föräldrarna att komma ut i arbete och bli självförsörjande
 - erbjuda hushållsekonomisk rådgivning
 - vara uppmärksam på att barn eller unga kan vara i behov av annat stöd från socialtjänsten

ARTIKEL 3

Barnets bästa

Barns och ungas delaktighet inom ekonomiskt bistånd

- Information om barnens situation och behov inhämtas oftast via den vuxne.
- Exempel på områden som kan vara aktuella att prata med föräldrar om vid långvariga behov av ekonomiskt bistånd:
 - Barns särskilda behov
 - Barn och ungas fritidsaktiviteter
 - Aktiviteter under lov och ledigheter
- Handläggaren kan förebygga oro hos föräldern genom att förklara varför man frågar om barnets behov.
- Om socialtjänsten väljer att prata direkt med barnet behöver syftet vara tydligt och samtalet behöver vara avlastande för barnet.

ARTIKEL 12

Barnets rätt att uttrycka sina åsikter och bli hörd

När barns och ungas ekonomiska utsatthet sammanfaller med annan utsatthet

- Barns ekonomiska utsatthet kan ibland sammanfalla med annan utsatthet
- Det kan t.ex. handla om föräldrars beroendeproblematik, psykisk ohälsa eller våldsutsatthet
- Intern samverkan inom socialtjänsten behövs för att kunna erbjuda familjer med komplexa livssituationer lämpligt stöd

Kunskapsstöd från Socialstyrelsen

- Handbok ekonomiskt bistånd
 - Barnrättsperspektiv
- Stöd för socialtjänstens arbete med att förebygga avhysningar
 - Avhysningar ur ett barnrättsperspektiv

Start > [Områden och teman](#) > Barn och unga i familjer med ekonomiskt bistånd

Barn och unga i familjer med ekonomiskt bistånd

I en familj där föräldrarna har ekonomiskt bistånd påverkas även barnen på olika sätt. Ekonomisk otrygghet och ekonomisk utsatthet kan bland annat påverka barns skolresultat, hälsa och trygghet.

Om barn och unga i familjer med försörjningsproblem >

Trots att barn inte själva ansöker om ekonomiskt bistånd inräknas de i föräldrarnas hushåll. Det innebär att ungefär en tredjedel av alla biståndsmottagare är barn. I en familj där föräldrarna har ekonomiskt bistånd påverkas även barnen på olika sätt.

Ekonomisk utsatthet under uppväxten >

Att växa upp i ekonomisk utsatthet kan ha en negativ påverkan på barns och ungas livsvillkor på kort och lång sikt. Barnet har större risk för ohälsa, sämre skolresultat och att själv behöva ekonomiskt bistånd som vuxen.

Barnrättsperspektiv i arbetet med ekonomiskt bistånd >

När beslut berör barn ska hänsyn tas till barnets bästa. Även om en utredning om ekonomiskt bistånd främst har ett vuxenperspektiv behöver handläggaren ta reda på om även barn berörs.

Barns och ungas delaktighet inom ekonomiskt bistånd >

När barn och unga berörs i en utredning om ekonomiskt bistånd ska socialtjänsten se på situationen ur både de vuxnas och barnens perspektiv. Läs om vad du kan tänka på när du pratar med föräldrar om barns behov och vad du kan tänka på när du pratar direkt med barn.

När barns och ungas ekonomiska utsatthet sammanfaller med annan utsatthet >

Barns och ungas ekonomiska utsatthet kan ibland sammanfalla med annan utsatthet. Det kan exempelvis handla om att ett barns förälder har psykisk ohälsa eller beroendeproblematik. Det kan också handla om att handläggaren misstänker att ett barn far illa.

Exempel på arbetssätt för att uppmärksamma barn och unga i hushåll med ekonomiskt bistånd >

För att uppmärksamma barn och unga i hushåll med ekonomiskt bistånd kan man till exempel bygga in nya arbetssätt i verksamhetens befintliga strukturer. Här finns exempel på arbetssätt, som kan fungera som förslag och inspiration.

Tack!

Sofia Lidén, sofia.liden@socialstyrelsen.se

Hillevi Andersson, hillevi.andersson@socialstyrelsen.se

